

Veerandsada aastat Tartu Arstide Liidu tegevuse taastamisest

Väino Sinisalu – Eesti Arst

Aasta 1988 oli murranguline Eesti lähiajaloo. Loominguliste liitude pleenumil rõhutati suveräänse iseseisva Eesti riigi taastamise vajadust. Tänavale tuldi sinimustvalgete lippudega. 1988. aasta 10. Tartu levimuusikapäevi peetakse laulva revolutsiooni alguseks, mis tipnes Eesti Vabariigi väljakuulutamise 20. augustil 1991. Arstikond ei jäänud nendes sündmustes kõrvaltvaatajaks. Tartu Arstide Liidu (TAL) tegevuse taastamise alguseks on 16. mai 1988, mil 168 kolleegi, kogunedes ühisele koosolekule, võtsid vastu TALi põhikirja. TAL seadis eesmärgiks teadlaste ja praktikute ühendamise rahva tervise kaitseks, ühtse tervishoiupoliitika kujundamiseks ning meditsiinikultuuri edendamiseks. TALi esimeheks valiti Laur Karu, aseesimeesteks Jaak Maaros ja Ralf Allikvee (1). Koosolek kinnitas arstide toetust Eesti täieliku isemajandamise kontseptsioonile.

TAL rõhutas vajadust korrastada eesti meditsiinterminoloogiat. Asjaajamise keeleks meditsiinis olgu eesti keel. Märjiti, et kui eesti keel ei ole tervishoiu elukorralduse vahendaja, on see rahvuskultuuri säilimisele ohtlik. TAL avaldas toetust iseseisvuse taastamisele, vööndiaja kehtestamisele, arstide osavõtule tervishoiupoliitika kujunemisel, meditsiinile suunatava rahahulga suurendamisele, vajadusele võimaldada eesti poistel läbida armeetennis Eestimaal. Need seisukohad öeldi välja Tartu arstide päevaldel Sangastes 28. augustil 1988. aastal avaldatud deklaratsioonis (2). Samast ajast pärinevad ka TALi juhtorganite nimetused „üldkogu” ja „eestseisus”.

Eesti arstide esindusüritus „Forum Medicorum Estoniae” peeti 5.–8. septembril 1990 Tallinna linnahallis (3). Siis õnnistati Tallinna toomkirikus ka TALi ja Tallinna ALI lipp ning rahvusvärvides lippude all suundus foorumis osalejate kolonn läbi linna toomkirikust linnahalli.

Foorumist võtsid osa eesti soost arstid 10 riigist. Foorumi deklaratsioonis rõhutati eesti arstide toetust suveräänse ja demokraatliku Eesti riigi kehtestamisele, vajadusele hoida

oma maad, rahvust ja keelt (3). Foorumi raames peeti ka Tartu päev.

1990. aasta keskspaigaks oli TAL iseseisev juriidiline isik oma lipu ja pangaarvega. Tihedad sidemed olid Eesti Arstide Seltsiga Rootsis ja Soome Arstide Liiduga. TAL vahendas humanitaarabina saadetud meditsiiniseadmeid ja ravimeid Tartu ja Lõuna-Eesti haiglatele.

Pärast Eesti riigi iseseisvuse väljakuulutamist arenes diskussioon TALi rollist tulevikus. Otsustati, et TAL (ka EAL) on arstide kutseorganisatsioon ametiühingu ülesannetes, ja peeti vajalikuks kujuneda arstide erialaseltside katusorganisatsiooniks.

TÜ Kliinikumi loomise vaevarikkal teel aastatel 1989–1999 toetas TAL aktiivselt ravi-, õppe- ja teadustöö ühendamist kliinikumis ning seisukohta, et kliinikum peab olema osa Eesti tervishoiusüsteemist iseseisva üksusena, mitte Tartu Ülikooli alluvuses osana sellest (4).

Nüüd tunnustab kliinikumi juhatus TALi kui võrdväärset partnerit läbirääkimistel arstide töö- ja palgatingimuste üle. On ju enamik TALi 437 liikmest kliinikumi töötajad. Praegune kollektiivleping on kehtinud 2002. ja selle lisana palgaleping 2009. aastast.

TALi esimehe Viivika Adamsoni kinnitusel on TALi eestseisus veendunud vajaduses säilitada TAL iseseisva mittetulundusühinguna, sest praeguseks on kinnistunud juba traditsioonid ja koostöö kliinikumi juhtkonnaga. Neid funktsioone EALile delegerida poleks otstarbekas.

V. Adamson kinnitas, et TAL peab edaspidi pöörama rohkem tähelepanu arstide töökorralduse optimeerimisele, sellega kasvab töövõime ja paraneb motivatsioon oma ülesandeid täita.

KIRJANDUS

1. Kelk H. Asutati Tartu Arstide Liit. Nõuk Eesti Tervish 1988;4:306–7.
2. Kelk H. Tartu Arstide Päev. Nõuk Eesti Tervish 1989;4:306–7.
3. Forum Medicorum Estoniae. Nõuk Eesti Tervish 1990;1:3–87.
4. Talvik R. Kliinikumi tekke lugu 1989–1999. Tartu: Tartu Ülikooli Kliinikum; 2008.

eestiarst@eestiarst.ee

Dr Väino Sinisalu